

Messiási csodák (1. rész)

Jó néhány csodatevőt ismerünk Jézus korából, előtte is, utána is, mind a pogány, mind a zsidó világban. Az ószövetségi alakok közül tett csodát egyebek között Illés és Elizeus; az 1. században élt és működött az a Hananja ben Dosza rabbi, aki Jézuséihoz hasonló csodákra volt képes. A rómaiak közül Vespasianus császár állt csodatevő hírében, a görög Aszklépiosz isten templomában pedig ugyancsak több csodás gyógyulás történt. A csoda maga a régiak szemében nem volt példátlan dolog. Van azonban a csodáknak egy olyan köre, amely radikálisan eltér minden mástól: a messiási csodák. Ezek olyan csodatételek, amelyekre a Jézus-korabeli zsidó közvélemény szerint egyedül a Messiás lesz képes, amikor majd eljön. Ezeket a Jézus-korabeli és későbbi rabbik, vallási vezetők szigorúan megkülönböztették az, úgymond, közönséges csodáktól. Sőt, úgy vélekedtek, a Messiást éppen az ilyen különleges és példátlan csodatételeiről lehet felismerni, amikor majd eljön.

Mitől messiási egy csoda? Ezt nem a csoda nagysága döntötte el, hanem a jellege. Három messiási csodát tartottak számon: a lepra, mármint a kifejlett halálos lepra gyógyítását, a néma démon kiűzését és a vakon született – tehát nem a baleset vagy betegség miatt megvakult, hanem az eleve vakon született – emberek gyógyítását. Hogy miért éppen ezt a hármat tekintették messiásinak, annak megvolt az ésszerű oka, amire majd a konkrét eseteknél térek ki.

Jézus sok úgynevezett „közönséges” csodája mellett – vagyis amikre mások is képesek voltak – megtette mind a három messiási csodát. Megfigyelhető, hogy valahányszor ilyen csodát művelt, az emberek, a tömeg és a zsidó vezetők reakciója egészen más volt, mint a többi csoda esetében. Érthetően. Mindenki tudta, micsoda óriási tétje van ennek: az, hogy Jézusban tényleg a Messiás jött-e el, vagy sem, hogy tényleg ő-e a Messiás, vagy nem. A Mt 11,2-6. szakasz felsorolja a Messiás eljövételének bibliai jeleit, azokat az eseményeket, amelyek jelzik, ha tényleg a Messiás érkezik el. Itt azt olvassuk, hogy amikor Keresztelő Jánost börtönbe vetették, ő elküldte néhány tanítványát Jézushoz a kérdéssel: Te vagy-e az, akinek el kell jönnie – a Messiás –, vagy mást várjunk? Jézus pedig nem mondja erre, hogy igen, én vagyok. Ezt bárki állíthatta magáról, és állították is jó páran akkortájt. Nem, ő inkább szépen felsorolja azokat a jeleket, amelyek a Biblia, az Ószövetség szerint hitelesítik a Messiást: vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, holtak feltámadnak, a szegényeknek hirdetik az örömhírt. A próféciaik, főleg Izajáséi azt jövendölték, hogy a Messiás pontosan ezeket a dolgokat fogja tenni, és ebből értett a Keresztelő meg mindenki más. Úgyhogy ennek elégnek kellett volna lennie a farizeusok, rabbik, főemberek számára is, hogy elhiggyék, Jézus valóban a várt Messiás, ahogy a próféták leírták.

Ám nem hitték el, hanem további jeleket vártak, olykor követeltek, és Jézus, döbbenetes módon, el is fogadta, be is töltötte ezt a várakozást. Vajon miért? Megvolt rá az oka. A zsidóság, tudjuk, e világi, úgymond, politikai messiást várt, olyat, aki legyőzi a megszállókat, kiűzi a rómaiakat a szent földről, visszaadja a választott nép szabadságát stb. A kereszténység ezt a magatartást többnyire helyteleníteni szokta, ám nem egészen jogosan. Gondoljunk csak el, mi milyen nehezen bírtuk az alig 40 éves szovjet megszállást – nos, a zsidóság ókori történetének legnagyobb részét, sok évszázadot töltött idegen megszállás alatt, ami az élet minden területére rányomta a bélyegét. Hát persze, hogy nagyon várták a messiást, és persze, hogy politikai messiást vártak! Ezért kutatták a messiási jeleket, akár a Biblián túlmenve is, nehogy elszalasszák valamiképpen, és ne ismerjék fel őt, ha eljön. Ezért szaladtak kivizsgálni minden olyan esetet, amikor csak a kósza hír röppent fel, hogy valaki messiásnak mondja magát. Ezért küldtek ki vizsgálni embereket már a Keresztelőhöz is: mert hátha! hátha ő a messiás! A Keresztelő azonban világosan megmondta: nem én vagyok. Ezért küldtek vizsgálókat Jézushoz is, meg később, Jézus kora után is azokhoz, akiket messiásnak mondott a szóbeszéd, mint Simon mágust, vagy a lázadó Barkohbát. Igaz, az e világi, politikai

messiásvárás természetesen nem volt eredményes – de emberileg nagyon érthető volt. Jézus legalábbis megértette. És elfogadta a helyzetet, népe várakozását, hajlandó volt ilyen, az ószövetségi próféciaikon valójában túlmutató, úgynevezett messiási csodákat is tenni. Nem ítélte el ezt a kívánalmat – és ugyan melyikünk merészelné szigorúbb ítésez lenni az Úr Jézusnál?

Jézus messiási csodái közül elsőként nézzük a leprás meggyógyítását. Miért gondolták, hogy erre senki nem képes, csak a Messiás? A történelmi tapasztalat alapján. Ugyanis azt látták, hogy valamilyen okból a Tóra, a Törvény adása után zsidó ember még soha nem gyógyult fel leprából, ezt a betegséget tehát gyógyíthatatlannak tartották. Két kivételről ír a Biblia. Az egyik Mirjam, Mózes nővére, de ő még a Törvény adása előtt betegedett és gyógyult meg; a másik Naámán, aki ugyan a Törvény után tisztult meg leprájából a Jordán vizében, ám nem zsidó volt, hanem pogány, szír férfi. A Tóra után azonban zsidó ember nem kelt fel leprából, tehát, gondolták, a lepra gyógyítása: csoda, és pedig a Messiásnak fenntartott csoda. Bár a Tóra a Lev 13-14. fejezetében rendelkezik arról, hogy mi a teendő, ha valaki mégis kigyógyul a leprából, de e rendelkezések vagy nem a halálos leprára vonatkoztak, vagy ha mégis, úgy a gyakorlatba átültetni őket soha nem volt alkalmuk. Így alakult ki a meggyőződés, hogy a teljes testet elborító halálos leprát csak a Messiás tudja meggyógyítani, ha majd eljön. Ilyen előzmények után, vagyis hatalmas várakozás közepette került sor Jézusnak erre a csodájára.

Amiről három evangélium is beszámol: a Mt 8,1-4, a Mk 1,40-45 és a Lk 5,12-15 szakaszban. Lukács, mint orvos elmondja, hogy a beteget valóban teljesen elborította a lepra, a halálos stádiumban volt már. Amikor ez az ember meglátja Jézust, különös dolgot mond: *Ha akarod, képes vagy meggyógyítani engem.* Ez a férfi, talán a haldoklók hiperérzékenységgel, tudta, hogy Jézus képes az ő lepráját meggyógyítani, ez nem volt kérdéses számára, csak az, hogy akarja-e. Ezért mondja így: ha akarod, képes vagy. Mit tesz erre Jézus? Hogyan gyógyítja meg? Úgy, hogy megérinti a kezével. Meggyógyíthatta volna, ahogy máskor, pusztá szavával is, de nem. Ő éppen azt teszi, amit tilos és életveszélyes megtenni egy leprással, mert aki megérinti, maga is megfertőződik, és tisztátalanná válik. Jézussal azonban egyik sem történt, és nem is történhetett meg. Utána pedig pontosan arra utasítja a gyógyultat, amit a Tóra, a Lev 13-14. fejezetben ilyen esetre előír. Az első utasítás: *ne mondd el senkinek!* Nagy baj lett volna ugyanis, ha híre megy az esetnek, még mielőtt a vallási vezetők tényleg messiási csodának nyilvánítják. Jézus tehát így folytatja: menj el Jeruzsálembe, mutasd meg magad a papoknak, és vigyél áldozatot gyógyulásodért, amint Mózes parancsolta! Eddig a Tóra előírása. De Jézus hozzátesz még valamit: mutasd meg magad, *bizonyosságul nekik, a papoknak, vallási vezetőknek.*

Mi történt itt? Jézus nyílt állásfoglalást vár a vallási vezetőktől arra nézve, hogy elfogadják-e őt Messiásnak, vagy sem. Miért volt erre szükség, és miért most, Jézus működésének rögtön az elején? Hiszen mindhárom szinoptikus evangélium egyöntetűen ide, Jézus fellépésének elejére teszi az esetet. Jézusnak azért volt nagyon lényeges, hogy a vallási vezetők és, őket követve, a nép elfogadja őt Messiásnak, hogy ettől kezdve hitelesen és sikerrel hirdethesse nekik Isten uralmát, azt, hogy *elközelgett Isten Országá.* Ez az első szava Márk evangéliumában. Márpedig ilyet más nem hirdethetett meg, egyedül a Messiás. Jézus Isten királyságába akarja meghívni népét, a választott népet – ezért jött, ezért kell mihamar elismertetnie Messiás-voltát, ezért teszi messiási csodáját már a történet elején.

Lukács arról is beszámol, hogy a leprás meggyógyítása után Jézus kiment a pusztába egyedül imádkozni. Nem nehéz kitalálni, miért imádkozhatott: hogy Isten adja meg az igazság Lelkét a vallási vezetőknek, hogy felismerjék az igazságot személyéről. Nem önmagáért, önnön elismertetéséért, hanem, hogy Isten uralmának örömhírét tőle, mint Messiástól elfogadják.

A leprás eseténél Jézus eddig a legszabályosabban járt el. Azt rendelte a gyógyult embernek, amit a Tóra parancsol, így aztán Jeruzsálemben a vallási vezetők értesültek az esetről: vagy a volt betegtől, ha tényleg elment a papokhoz, ahogy Jézus kérte, vagy másoktól, akik ismerték őt, látták betegen, s most egészségesen. Márpedig, ha tudomást szereztek a dolgról, akkor azt abszolúte kötelező volt kivizsgálni, pontosan azért, hogy: jaj, csak el ne szalasszuk valamiképpen a messiást! A vizsgálatnak három kérdést kellett tisztáznia. Valóban leprás volt-e az illető? Tényleg meggyógyult-e? És a gyógyítás megfelelő módon ment-e végbe? A vizsgálat két részből állt. Az első volt a megfigyelés. Ennek során a csodatevőt a hivatalos kiküldöttek nem kérdezhették, nem kritizálhatták, hanem csöndben figyelték tevékenységét hét álló napig. Utána visszaballagtak Jeruzsálembé, jelentést tettek arról, hogy a messiásgyanús személy és hatása jelentős-e, vagy sem. Ha nem találták jelentősnek az ügyet, hagyták szépen kifulladásni; ha jelentősnek bizonyult, jött a vizsgálat második része, a kikérdezés. Ekkor már, szemben az első fázissal, kérdezhettek, faggatni és kritizálni is lehetett, sőt kellett a messiásjelöltet.

Lukácsnál a leprás meggyógyítása után a vizsgálat első részét látjuk. Megérkeznek a vizsgálódók. Jézus éppen tanít, illetve meggyógyít egy mozgásképtelen béna férfit. Miközben ez zajlik, már ott ülnek a farizeusok és a törvénytanárok, de nem ám csak Galileából, írja az evangélista, hanem, úgymond, Júda minden falujából, sőt Jeruzsálemből is (5,17). Pedig Jézus ekkor Kafarnaumban van, északon, Galileában, ők meg a déli Júdából és a fővárosból, jó messziről érkeznek. Ámde, írja Lukács, most még nem szólnak, csak maguk közt, sőt Máté szerint csak a szívükben, magukban tanakodnak erről-arról. Nem kérdezősködnek, mert az első vizsgálati szakaszban ez tilos.

A hét vizsgálati nap elteltével a hivatalos küldöttek nyilván visszatértek Jeruzsálembé, és jelentették, hogy igen, Jézus személye és ügye bizony jelentős, tovább kell foglalkozni vele. Jöhet a kikérdezési szakasz. Ekkor intenzív vizsgálódás indul Jézus dolgában – eredetileg, hangsúlyozom, nem *ellene!* Nem csak a csodáit vizsgálják, hanem egész vallási viselkedését, gondolkodását, hogy úgy mondjam, a teológiáját. Nem mond, tanít, terjeszt, vagy cselekszik-e olyat, ami ellentétes a törvénnyel, vagy azzal, ahogy ők, a vezetők értelmezik a törvényt, illetve az atyák hagyományával? Ez a vizsgálat célja. Az írástudók, farizeusok kérdezhetik is rendesen a tanítványokat: miért eszik a ti mesteretek bűnösökkel és vámosokkal? Kérdezik Jézust: miért nem börtönlnek a te tanítványaid, amikor ez a szokás? Miért gyógyítasz szombaton? És így tovább. Így megy ez egészen a második messiási csodáig, és szép lassan kiderül, hogy Jézus bizony másként vélekedik a vallási dolgokról, mint a farizeusok, a vezetők, nem fogadja el pusztán emberi hagyományait, sem tekintélyüket, még az isteni törvényt is másképpen magyarázza, mint ők.

Ezért faggatják, vizslatják tehát Jézust az evangéliumokban rabbik, farizeusok, egyebek, ezért tesznek fel neki sokszor olyan kérdéseket, hogy az ember csak ámul, és nem érti, mire jó ez. Például, amit minden kisgyerek is tudott, hogy „melyik a főparancs?” Csakhogy ezek nem tudakozódó kérdések, ezek vizsgáztató kérdések, Jézus teológiai, vallási gondolkodását hivatottak körbetapogatni. A vallási vezetők kiküldöttjei szabályos, messiásgyanús helyzetekre kötelezően előírt vizsgálatot folytatnak, ez az ő szempontjukból teljesen helyénvaló. És valóban az. Egy messiás, *A Messiás* – az épp annyira veszélyes (a rómaiak miatt), mint amennyire várt és szükséges. Egy messiás, az nehéz ügy, nagyon körültekintőnek kell lenni, úgyhogy maga az eljárás, az teljesen rendjén való. Az már más lapra tartozik, hogyan teszik ők ezt, olykor lenézően, lekezelően viselkednek ezzel a kis vidéki messiásjelölttel, vagy képtelen magyarázatokat találnak ki csodáira, csak hogy ne kelljen elismerniük, ő a Messiás – de maga az eljárás helyénvaló volt akkori zsidó szempontok szerint, Jézus sem tiltakozott ellene.

A második messiási csodát, a néma démon kiűzését követően Jézus viselkedése vizsgálóival, a zsidó vallási vezetőkkel szemben megváltozik. Rádöbben, azért nem értik meg

azt, amit ő, mint Messiás hoz, mert nem akarják, nem áll érdekükben megérteni, így aztán, néhány kivételtől eltekintve, nem is képesek megérteni. És ez a tragédia... (folyt. köv.)

Dér Katalin
(TCs XXII/1)